

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 85 0 П 061934 18 Рев
Бања Лука, 13.06.2019. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Сенада Тица, као предсједника вијећа, Тање Бундало и Горјане Попадић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља М.С. из Д., кога заступа пуномоћник С.Ђ., адвокат из Д., против тужених 1. Р. К. С. а.д. Д. и 2. Д.Р., које заступа Адвокатска фирма „С.“ о.д. Б.Л., ради утврђења, вриједност спора 1.000,00 КМ, одлучујући о ревизији и допуни ревизије тужитеља против пресуде Окружног суда у Добоју број 85 0 П 061934 18 Гж од 21.02.2018. године, на сједници одржаној дана 13.06.2019. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Добоју број 85 0 П 061934 17 П од 04.12.2017. године, одбијен је захтјев тужитеља да се утврди да тужени Р. К. С. а.д. Д. (у даљем тексту: првотужени) и Д.Р., својим радњама које су се састојале од вршења „психичког притиска“ у смислу наметања посла и давања налога за рад који нису у опису послова и задатака утврђених уговорима о раду и вршењем „притиска“ да дана 23.06.2016. године потпише споразум о престанку радног односа, дужи временски период нису једнако поступали према тужитељу, на који начин је доведен у неповољнији положај у односу на остале запослене.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Добоју број 85 0 П 061934 18 Гж од 21.02.2018. године, жалба тужитеља је одбијена и првостепена пресуда потврђена. Одбијен је захтјев тужених за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Изјављеном ревизијом и допуном ревизије, којом се појашњавају наводи ревизије и која се има сматрати саставним дијелом ревизије, другостепену пресуду побија тужитељ, због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права, са приједлогом да се побијана пресуда преиначи или да се иста укине и предмет врати другостепеном суду на поновно суђење.

Одговор на ревизију није поднесен.

Ревизија није основана.

Предмет спора у овој парници је захтјев тужитеља да се утврди да је радњама тужених, које су ближе означене у изреци првостепене пресуде, психички злостављан и доведен у дискриминаторски положај у односу на остале раднике.

Захтјев тужитеља је, преваходно, утемељен на тврдњама да су му тужени наметали обављање послова који нису у опису послова утврђеним уговором о раду и да је на њега вршен психички притисак да потпише споразум о престанку радног односа.

Одлучујући о захтјеву тужитеља, по проведеном доказном поступку, првостепени суд је утврдио: да је тужитељ у Р. К. и т. К. а.д. Д., засновао радни однос 2001. године, када је примљен на рад и распоређен на радно мјесто преводиоца-техничког секретара при кабинету директора; да је одлуком послодавца 2005. године распоређен у Службу заштите на раду на радно мјесто референта за електропостројења и противпожарну заштиту; да је у 2008. години Р. К. и т. К. а.д. Д. раздвојен на два правна субјекта Р. К. С. а.д. Д. и Фабрику к. С. а.д. Д.; да је у децембру 2008. године тужитељ закључио уговор са Р. К. И. С. а.д. Д. и распоређен на радно мјесто референта за електропостројења и противпожарну заштиту; да су радници Службе заштита на раду и након раздвајања рудника кречњака и фабрике креча наставили обављати послове за оба субјекта; да тужитељ није злостављан тиме што је обављао послове чишћења септичке јаме и сакупљања паса, јер је чишћење септичке јаме вршено камионом, а уклањање паса по овлаштеној организацији, док је тужитељ само организовао обављање ових послова; да су у опису послова радног мјеста на којем је био распоређен тужитељ, поред изричито означених, и други послови који одговарају његовом знању и стручној способности; да је тужитељу 2016. године отказан уговор о раду због економских и организационих промјена спроведених код послодавца и да му је у марту 2017. године, истеком отказног рока, престао радни однос код туженог; да је и другим радницима туженог који су проглашени технолошким вишком (као и тужитељу) понуђено закључење споразума о престанку радног односа.

На темељу тих чињеница, првостепени суд је закључио да тужитељ није доказао да је био дискриминисан у смислу одредбе члана 2. став 1. и 4. став 3. Закона о забрани дискриминације („Службени лист БиХ“ број 59/09, 66/16, даље: 33Д) и одредбе члана 19. и 24. став 5. Закона о раду („Службени гласник Републике Српске“, бр. 1/16 и 66/18, даље: ЗР), па је сагласно томе тужбени захтјев тужитеља одбио.

Одлучујући о жалби тужитеља, другостепени суд је прихватио чињенична утврђења и правне закључке првостепеног суда. У одговору на жалбене наводе, којима се приговарало да првостепени суд није правилно оцјенио налаз вјештака медицинске струке, нашао је да исти нису основани. Слиједом наведеног жалбу тужитеља је одбио и првостепену пресуду потврдио.

Правилност и законитост нижестепених пресуда ревизионим наводима није доведена у озбиљну сумњу.

Према одредби члан 19. ЗР радник не може бити стављен у неравноправан положај код остваривања права по основу рада због расе, етничке припадности, боје коже, пола, језика, религије, политичког или другог мишљења и убјеђења, социјалног поријекла, имовног стања, чланства или нечланства у синдикату или политичкој организацији, тјелесног и душевног здравља и других обиљежја која нису у непосредној вези са природом радног односа. Овом одредбом је, дакле, установљена забрана једнаког третмана.

Одредбом члана 24. став 5. ЗР мобинг је дефинисан као специфичан облик понашања на радном мјесту, којим једно или више лица систематски, у дужем временском периоду, психички злоставља или понижава друго лице с циљем угрожавања његовог угледа, части, људског достојанства и интегритета.

Идентично је прописано одредбама члана 5. и 111. став 5. Закона о раду ("Службени гласник Републике Српске", бр. 55/07-пречишћени текст), који законски пропис је био на снази у вријеме када је, по наводима тужбе, тужитељу наметнуто обављање спорних послова.

Према одредби члан 4. став 3. ЗЗД мобинг је облик нефизичког узнемиравања на радном мјесту који подразумјева понављање радњи које имају понижавајући ефекат на жртву чија је сврха и посљедица деградација радних услова или професионалног статуса запосленог.

Тужитељ је у овој парници ставио захтјев за утврђење дискриминације (деклараторни антидискриминацијски захтјев) у смислу одредбе члана 12. став 1. под а) ЗЗД. При томе, у наводима тужбе истиче да су у периоду од 2010. године па до престанка радног односа тужени вршили дискриминацију тако што су га довели у неравноправан положај у односу на остале запослене. Дискриминација се може појавити у различитим облицима, при чему постоје елементи „преклапања“ између појединих облика дискриминације, те је мобинг један од облика кршења људских права.

Према ЗР мобинг представља патолошку комуникацију на радном мјесту, коју систематски упућује једна или више особа ка једној особи која је у току мобинга изложена психичком злостављању и стављена у беспомоћну и безизлазну ситуацију, гдје је задржана средствима константних активности мобинга. Мобинг подразумјева да се процес дискриминације врши у дужем временском периоду и није ограничен на основе из члана 19. ЗР. Успјех тужбеног захтјева условљен је доказаним чињеницама: да напади трају дуже вријеме (при чему те активности које су употребљене у негативном контексту, немају увијек саме по себи чисто негативан карактер), да постоји намјера од стране починиоца злостављања на раду, која се реализује у одређеним временским размацима и у континуитету, да постоји узрочна веза између штетног понашања и штетне посљедице.

Према чињеничном утврђењу нижестепених судова, сагласно исказу саслушаних свједока В.П., Ј.П., З.Г., С.Б. и Е.К., и након што је у 2008. години дошло до раздвајања Р. к. и т. к. а.д. Д. раздвојен на два правна субјекта Р. к. С. а.д. Д. и Ф. к. С. а.д. Д., Служба заштите на раду је „покривала“ оба предузећа, те су, поред тужитеља и други радници из те службе, који су закључили уговор о раду са првотуженим, обављали послове и за Ф. к. С. а.д. Д. У погледу навода тужитеља да му је наметнуто обављање послова који нису у опису његовог радног мјеста, као што је чишћење септичке јаме и уклањање паса, нижестепени судови утврђују да је тужитељ само организовао обављање тих послова, те да је према опису свог радног мјеста био у обавези да, поред изричито прописаних послова, обавља и друге послове које одговарају његовој стручној спреми, па налазе да се не ради ни о каквом психичком притиску који је вршен на тужитеља. Надаље, нижестепени судови утврђују да је и другим радницима, који су као и тужитељ оглашени технолошким вишком, било понуђено да потпишу споразум о престанку радног односа.

Према томе, према чињеничном утврђењу нижестепених судова, које је засновано на правилној оцјени изведених доказа, тужени нису довели тужитеља у неједнак положај у односу на остале раднике првотуженог. То значи да тужитељ није учинио вјероватним да су тужени у дужем временском периоду понављали радње које имају карактер дискриминације (јер у том правцу није довољан само исказ тужитеља дат у својству парничне странке), које су биле усмјерене ка његовом психичком злостављању и чија је намјера била професионална деградација тужитеља. Другачије речено, тужитељ није доказао да се ради о поступању тужених које има елементе мобинга (без обзира да ли се радило о радњама тужених које су утемељене у закону, јер евентуална незаконитост истих може бити предмет другог поступка и не мора садржавати елементе мобинга), па његов захтјев по овом законском основу није основан.

Тужитељ није доказао да је његов захтјев основан, ни из основа дискриминације, јер није доказао да је дошло до стављања у неравноправан положај због једне од забрањених основа, нити се у наводима тужбе позива да поступање тужених засновано на једној од забрањених основа (члан 2. став 1. ЗЗД и члан 19. ЗР). Наиме, према одредби члана 2. ЗЗД, заштићени основи представљају кључни елемент дискриминације и различито третирање особа постаје дискриминација само уколико се заснива на једном од заштићених основа (по основу расе, језика, вјере, етничке припадности и др.).

Према томе, тужитељ није доказао наводе тужбе и нижестепени судови нису погријешили када су његов захтјев одбили.

Ревизиони наводи тужитеља да га тужени мимо уговора о раду нису могли распоредити на друге послове и да је он указивао да није правилно да ради код два правна субјекта, се тичу евентуалне незаконитости таквог налагања рада, али не могу исходити закључак да је тужитељ на тај начин дискриминисан, код утврђења да су и други радници из Службе заштите на раду радили на идентичан начин. У том свјетлу се имају цјенити и наводи из ревизије да нижестепени судови нису дали довољан значај актима о систематизацији.

Супротно ревизионим наводима, нижестепени судови су правилно оцјенили налаз вјештака психолошке струке, те закључили да исти није довољан за усвајање тужбеног захтјева, јер је исти искључиво заснован на наводима тужитеља да је био изложен психичком притиску (што није утврђено у доказном поступку) и да се наведено одразило на његово здравствено стање, без упоришта у одговарајућој медицинској документацији.

Нису основани ни ревизиони наводи којима се указује на повреде одредаба парничног поступка, односно истиче да другостепени суд код доношења побијане одлуке није разматрао допуну жалбе тужитеља. Наиме, допуна жалбе представља саставни дио већ изјављене жалбе, па другостепени суд није био обавезан да у уводу и образложењу побијане пресуде изричито означи да је одлучивао и о допуни жалбе тужитеља. Поред тога, према датом образложењу из побијане пресуде (страна 2. став 3.), другостепени суд је код одлучивања разматрао и наводе из допуне жалбе (у којој је тужитељ, поред понављања навода тужбе, превасходно истицао да је првостепени суд неправилно оцјенио налаз вјештака психолошке струке), па се тиме не ради о повреди одредаба парничног поступка.

Кад се и прихвате наводи ревидента, да су нижестепени судови погрешно оцјенили исказ свједока С.Б., с обзиром да се исти изјаснио да је радио само у руднику кречњака, а не и у фабрици креча, с обзиром да су у осталом дијелу изведени докази правилно оцјењени и да је правилно и потпуно утврђено чињенично стање које је релевантно за пресуђење, наведено није утицало на правилност и законитост побијане пресуде.

Из датих разлога, изјављена ревизија је одбијена, примјеном одредбе члана 248. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13).

Предсједник вијећа
Сенад Тица

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић